

KARL HALVOR TEIGEN

TERNINGEN ER RUND

BEDØMMINGSPSYKOLOGI I TRETTE KAPITLER

Innhold

Forord.....	5
Kapittel 1 En på erfaring grunnet formodning	13
Hypoteser	13
Ordtak.....	15
Overraskelser	17
Underraskelser	19
Bekreftelser	20
Illusoriske korrelasjoner.....	24
Sukk.....	27
To slags tenkning?.....	29
Kort sagt.....	31
Kapittel 2 En tilfeldighet som ser ut som en tanke	33
Tilfeldige mønstre.....	34
Tilfeldige tall	36
Spillerfeilen	37
Hete hender	40
Sammentreff.....	42
Om å konsultere tilfeldighetene.....	46
Tilfeldigheter i fri dressur.....	49
Kort sagt.....	51
Kapittel 3 Urimelige sannsynligheter	52
Lette og vanskelige regnestykker	52
Når skråsikkerheten overgår treffsikkerheten.....	55
Når delene overgår helheten	59
Konjunksjonsfeilen	63
Hvor kommer anslagene fra?	65
Sannsynlighet som potensial.....	69
Kort sagt.....	70
Kapittel 4 Risiko: Små tuer, store lass	71
Risikosannsynligheter	72
Tallenes tale er tung å tyde	74
Hvilken rolle spiller sjansene?	77
Kilder til bekymring.....	80

Økende tendenser.....	82
Frivillighet og kontroll.....	83
Kjennskap og naturlighet.....	84
Det opprørende.....	85
Fordeler og verdier.....	86
Risikotaking.....	87
Kort sagt.....	88
Kapittel 5 Kanskje: Hvordan vi snakker om usikkerhet.....	89
Ekspertskalaer.....	90
Fri oversettelser.....	93
Kan små sjanser være gode?.....	96
Positive og negative uttrykk.....	97
Anbefalinger.....	99
Isen er uvisst.....	101
<i>Hva</i> kan skje?.....	102
Kort sagt.....	105
Kapittel 6 «Framing»: Er frysepunktet og smeltepunktet det samme?	108
Rammene bestemmer hvem vi snakker om.....	109
Positive og negative formuleringer.....	110
Informasjonslekkasjer.....	112
Asymmetrier.....	113
Asiasykeproblemet.....	114
Over X er en hel del.....	117
Belønne noen eller straffe andre?.....	120
Flyt.....	121
Lirkemidler.....	123
Videre rammer.....	124
Kort sagt.....	125
Kapittel 7 Sånn omtrent: Anslag og prognoser.....	127
Planleggingsfeilen.....	128
Nær og fjern fremtid.....	130
Usikkerhetsintervaller.....	132
Grenseverdier.....	136
Kontrast og assimilasjon.....	138
Forankring.....	140
Mer enn de fleste.....	142
Kort sagt.....	144
Kapittel 8 En fugl i hånden: Rasjonelle valg.....	146
Slagsider.....	147
Normative valg.....	149
Alternativene.....	152
Konsekvensene.....	153
Verdiene.....	155

Vurderbarhet	159
Sjansene	161
Maksimering	162
Kort sagt.....	164
Kapittel 9 Det må finnes en forklaring	166
Årsaker i våre hoder.....	166
To modeller.....	168
Hva forklares?	169
Rekkefølgeeffekter	172
Hvordan ser en forklaring ut?	174
Aktører	176
Ansvar	178
Egenskaper som årsaker.....	180
Regresjon mot middelveiden	181
Kort sagt.....	184
Kapittel 10 Hvis ikke og hvis bare: Kontrafaktisk tenkning	185
Hva vil skje og hva ville ha skjedd	186
Når tenker vi kontrafaktisk?	187
Hva blir endret på?.....	189
Kontrafaktisk analyse av årsaker.....	192
Konsekvenser av kontrafaktiske tanker	193
Kontrafaktiske følelser.....	195
Anger	197
Anger på forskudd	199
Kort sagt.....	201
Kapittel 11 Nære på: Flaks.....	202
Flaks i media	203
En gang jeg var (u)heldig.....	204
Nærhet.....	207
Lev farlig	209
Sammenligninger.....	210
Hell og uhell.....	212
Hellet som årsak	215
Den magiske flaksen.....	217
Kort sagt.....	219
Kapittel 12 Hmm. Det var interessant!.....	220
Informativitet	224
Det var interessant!.....	226
Sære interesser.....	229
Begynnelser.....	230
Er det våren som kommer eller vinteren som går?	234
Kort sagt.....	235

INNHold

Kapittel 13 Sannheter	237
Små og store løgner	237
Presisjonsparadokset	240
Om å tro på det som sies	241
Barnumeffekten.....	244
Positive slagsider og negativitetseffekter	247
Kort sagt.....	251